

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1969-1970.

1er JUILLET 1970.

Projet de loi érigeant en entreprise d'Etat le service chargé de l'exploitation du complexe du barrage de Nisramont.

RAPPORT
FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DES TRAVAUX PUBLICS (1)
PAR M. **HERCOT**.

MESSIEURS,

C'est en une séance que votre Commission a fait un sort à ce projet, lequel venant de la Chambre des Représentants y avait été adopté en séance plénière à l'unanimité des voix.

Exposé du Ministre des Travaux publics.

L'Etat a constitué, à Nisramont, une réserve d'eau retenue par un barrage et a construit une station d'épuration destinée à alimenter la région en eau potable ainsi qu'une station électrique, principalement destinée à la fourniture de l'énergie consommée sur place, l'excédent éventuel étant livré au réseau local.

Le complexe est actuellement géré en application des règles qui concernent les services d'administration générale de l'Etat. Les produits sont recouverts par l'Administration des Domaines et les charges sont inscrites à différents articles du budget ordinaire des Travaux publics.

Les membres suivants ont participé aux délibérations de la Commission :

MM. De Clercq, A., président; Akkermans, Barbeaux, Bogaert, Bologne, Decoux, Mesotten, Peters, Persyn, Strivay, Van Doninck et Hercot, rapporteur.

R. A 8326

Voir :

Document de la Chambre des Représentants :
593 (Session de 1969-1970) : Projet de loi.

Annales de la Chambre des Représentants :
30 avril 1970.

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 1969-1970.

1 JULI 1970.

Ontwerp van wet tot omzetting in een staatsbedrijf van de dienst belast met de exploitatie van het stuwdamcomplex te Nisramont.

VERSLAG
NAMENS DE COMMISSIE VOOR DE
OPENBARE WERKEN (1) UITGEBRACHT
DOOR DE HEER **HERCOT**.

MIJNE HEREN,

Uw Commissie heeft dit ontwerp, dat van de Kamer van Volksvertegenwoordigers komt, waar het in plenaire vergadering met algemene stemmen werd aangenomen, in één vergadering afgehandeld.

Uiteenzetting van de Minister van Openbare Werken.

Het Rijk heeft te Nisramont als watervoorraad een stuwmeer aangelegd en tevens een zuiveringsstation gebouwd om de streek van drinkwater te voorzien, evenals een waterkrachtcentrale die hoofdzakelijk dient voor de opwekking van de ter plaatse verbruikte elektrische energie, terwijl het eventuele overschot aan het plaatselijk distributienet wordt afgegeven.

Het complex wordt thans beheerd overeenkomstig de regelen die voor de diensten van algemeen bestuur van het Rijk gelden, d.w.z. dat de opbrengsten door het Bestuur der Domeinen worden geïnd en dat de lasten op diverse artikelen van de gewone begroting van Openbare Werken worden ingeschreven.

(1) De volgende leden hebben aan de beraadslagingen van de Commissie deelgenomen :

De heren De Clercq, A., voorzitter; Akkermans, Barbeaux, Bogaert, Bologne, Decoux, Mesotten, Peeters, Persyn, Van Doninck en Hercot, verslaggever.

R. A 8326

Zie :

Gedr. St. van de Kamer van Volksvertegenwoordigers :
593 (Zitting 1969-1970) : Ontwerp van wet.

Handelingen van de Kamer van Volksvertegenwoordigers :
30 april 1970.

Par le présent projet, le Gouvernement vous propose d'octroyer au service chargé de l'exploitation du complexe industriel de Nisramont une autonomie financière et comptable. La forme d'Entreprise d'Etat dont le statut fait l'objet du titre II de la loi du 28 juin 1963 modifiant et complétant les lois sur la comptabilité de l'Etat a été choisie. L'Entreprise d'Etat est une forme de déconcentration des services publics « qui exercent une activité commerciale, financière ou industrielle, ou qui mettent en œuvre des procédés techniques ou d'organisation analogues à ceux utilisés dans les affaires privées ».

Ayant une gestion propre, l'Entreprise d'Etat est placée sous l'autorité du Ministre des Travaux publics. Son budget est un budget distinct et tenu selon les règles de la comptabilité industrielle et commerciale. Les interventions et contrôles des Chambres, de la Cour des Comptes, du Ministre des Finances et de l'Inspection des Finances sont accomplis conformément aux dispositions de la loi du 28 juin 1963.

L'Entreprise d'Etat « Complexe du Barrage de Nisramont » devra supporter toutes les dépenses d'exploitation et d'entretien : personnel, matières, énergie, ainsi que les charges d'amortissement et de renouvellement des biens meubles et immeubles affectés à l'exploitation. En cas d'extension des installations, les mêmes charges seront supportées par l'Entreprise d'Etat suivant les règles appliquées aux investissements initiaux. Par contre, le Complexe du Barrage de Nisramont percevra à son profit les recettes de la vente de l'eau épurée, de l'énergie électrique et de toutes autres activités conformes à son objet.

L'économie du statut des Entreprises d'Etat repose sur deux principes : l'établissement d'un prix de revient exact et l'étalement uniforme dans le temps du coût de renouvellement des investissements. L'application de ces deux principes postule pour l'Entreprise d'Etat « Complexe du Barrage de Nisramont », la rémunération du capital investi par l'Etat et la prise en charge de l'amortissement par l'Entreprise d'Etat.

1. La rémunération du capital investi.

La loi du 28 juin 1963 prescrit que la loi fixe les conditions auxquelles les capitaux de l'Etat sont mis à la disposition des Entreprises d'Etat — soit par des apports en nature, soit par des dotations en espèces. L'exposé des motifs (Doc. 160, Sénat, Sess. 1958-1959) précise qu'en principe la rémunération du capital investi constitue une charge financière qui grève le compte de profits et pertes.

La décision à prendre en cette matière revêt une grande importance eu égard au caractère de « précédent » que constitue indiscutablement la création de la première des Entreprises d'Etat.

Cette décision doit tenir compte de deux impératifs. Il faut, d'une part, respecter le principe de la déduction d'un

Met dit ontwerp stelt de Regering U voor aan de met de exploitatie van het complex belaste dienst financiële en boekhoudkundige autonomie te verlenen. De keuze is gevallen op een staatsbedrijf, welke bedrijfsvorm geregeld is bij titel II van de wet van 28 juni 1963 tot wijziging en aanvulling van de wetten op de rijkscomptabiliteit. Het staatsbedrijf is een vorm van deconcentratie van de openbare diensten « die een commerciële, financiële of industriële activiteit uitoefenen of die technische procédés of organisatieprocédés aanwenden die gelijkaardig zijn met deze gebruikt in de privé-zaken ».

Het Staatsbedrijf, dat een eigen beheer bezit, is geplaatst onder het gezag van de Minister van Openbare Werken. Zijn begroting is een aparte begroting en wordt gehouden volgens de regelen van de industriële en commerciële boekhouding. De interventies en controles van de Kamers, van het Rekenhof, van de Minister van Financiën en van de Inspectie van Financiën geschieden overeenkomstig de bepalingen van de wet van 28 juni 1963.

Het Staatsbedrijf « Stuwdamcomplex Nisramont » zal al de exploitatie- en onderhoudsuitgaven moeten dragen : personeel, materiaal, energie, alsmede de delgings- en vernieuwingslasten van de voor de exploitatie gebrachte roerende en onroerende goederen. In geval van uitbreiding van de installaties zullen dezelfde lasten worden gedragen door het Staatsbedrijf volgens de regelen van toepassing voor de aanvangsinvesteringen. Het Stuwdamcomplex Nisramont zal daarentegen te zijnen voordele de ontvangsten innen voortkomend van de verkoop van gezuiverd water, van elektrische energie en van alle andere activiteiten die aan zijn opdracht beantwoorden.

De economie van het statuut der Staatsbedrijven berust op twee beginselen : het vaststellen van een juiste kostprijs en de uniforme spreiding over de tijd van de kosten van vernieuwing der investeringen. De toepassing van deze beide beginselen veronderstelt vanwege het Staatsbedrijf « Stuwdamcomplex Nisramont » dat vergoeding wordt verstrekt voor het door het Rijk ingebracht kapitaal en dat het Staatsbedrijf de afschrijving voor zijn rekening neemt.

1. De vergoeding van het ingebracht kapitaal.

De wet van 28 juni 1963 bepaalt dat de wet de voorwaarden vaststelt waaronder het kapitaal van de Staat ter beschikking wordt gesteld van de Staatsbedrijven, hetzij door inbreng in natura, hetzij door geldelijke dotaties. In de memorie van toelichting op voormelde wet (Gedr. St. 160, Senaat, Zitting 1958-1959) wordt gepreciseerd dat de vergoeding van het ingebracht kapitaal in principe een financiële last is die de winst- en verliesrekening bezwaart.

De ter zake te nemen beslissing is zeer gewichtig, aangezien de oprichting van het eerste Staatsbedrijf ontegensprekelijk als een « precedent » zal gelden.

Bij het nemen van die beslissing mogen twee dwingende eisen niet uit het oog worden verloren. Enerzijds moet het

intérêt. Et l'on ne peut, d'autre part, alourdir démesurément le prix de revient; on ne peut aboutir, en effet, à inscrire au budget ordinaire des subventions considérables qui, indirectement, serviraient à alimenter le budget des voies et moyens.

Eu égard aux particularités propres au complexe de Nisramont, il y a lieu de prévoir la débitection d'un intérêt symbolique fixé au taux de 1 p.c. Le caractère exceptionnel de ce taux, justifié par des considérations de politique régionale, évite qu'il constitue un précédent lorsque d'autres entreprises plus rentables seront créées. Ce taux sera pratiqué pendant dix ans et pourra ensuite être modifié par arrêté royal délibéré en Conseil des Ministres. De plus, il convient de considérer que dans le cas où les constructions et installations auraient été réalisées par un organisme décentralisé, l'Etat aurait accordé une subvention de 60 p.c. de leur coût. De la sorte le montant du capital sur lequel sera calculée la rémunération se limitera à 40 p.c. du montant total.

2. La prise en charge de l'amortissement.

Eu égard à la nécessité de faire apparaître un prix de revient aussi complet que possible, et sans aller jusqu'à mettre à la charge de l'Entreprise l'amortissement et le renouvellement de ce qui constitue l'infrastructure générale du barrage, il convient que l'apport de l'Etat comprenne tout ce qui est directement affecté à l'exploitation industrielle c'est-à-dire, tout ce qui est nécessaire à la production d'eau épurée jusqu'à la sortie du réservoir de tête à Ortho. Par contre, l'apport de l'Etat ne s'étend pas au barrage proprement dit dont la maîtrise et la manœuvre des eaux continuera de relever des services techniques du Département des Travaux publics.

La valeur du complexe industriel proprement dit s'élève à 125 millions de francs. L'Etat en fait un apport non remboursable, à charge de l'Entreprise de constituer le fonds de renouvellement sur base de la durée de vie des éléments du complexe : 75 ans pour les bâtiments, réservoir et conduites de refoulement; 35 ans pour l'équipement de la station d'épuration et les installations électromécaniques; 10 ans pour l'équipement du laboratoire; 5 ans pour les véhicules.

Le projet de loi prévoit l'octroi d'une dotation non remboursable de cinq millions de francs à titre de fonds de roulement.

A noter également que les débuts de l'entreprise seront déficitaires. En effet, le prix de vente actuellement pratiqué a été calculé sur une vente de 12.000 m³ jour, alors que la vente réelle n'est que de 1.000 m³ par jour. La différence devra provisoirement être supportée au moyen d'une subvention.

beginsel van de gehoudenheid tot betaling van rente nageleefd worden. Anderzijds mag de kostprijs niet uitermate bezwaard worden; men mag er inderdaad niet toe komen op de gewone begroting aanzienlijke subsidies uit te trekken die indirect zouden dienen om de begroting van 's lands middelen te stijven.

Gelet op de bijzondere geaardheid van het complex te Nisramont dient de betaling van een symbolische rente te worden voorgeschreven op de voet van 1 p.c. per jaar. Door deze uitzonderlijke rentevoet die op streekpolitieke overwegingen is gegrond, wordt voorkomen dat een precedent wordt geschapen ten aanzien van andere, meer rendabele bedrijven die later mochten worden opgericht. Deze rentevoet zal toepasselijk zijn gedurende tien jaar en zal nadien kunnen worden gewijzigd bij een in Ministerraad overlegd koninklijk besluit. Bovendien moet men er aan denken dat ingeval de constructies en installaties zouden uitgevoerd zijn door een gedecentraliseerde instelling, de Staat een subsidie van 60 pct. op de kostprijs zou verleend hebben. Zodoende zal het bedrag van het kapitaal waarop de vergoeding zal berekend worden, beperkt blijven tot 40 pct. van het totale bedrag.

2. Tenlasteneming van de afschrijving.

Daar een zo volledig mogelijke kostprijs moet worden overgelegd, maar aan de andere kant moet worden vermeden het Staatsbedrijf de last te laten dragen van de afschrijving en vernieuwing van wat tot de algemene infrastructuur van de stuwdam behoort, dient de inbreng van het Rijk al datgene te omvatten wat rechtstreeks voor de industriële exploitatie is bestemd, d.w.z. al wat voor de produktie van gezuiverd water nodig is, tot aan het punt van uitstroming uit het reinwaterreservoir te Ortho. De inbreng van de Staat reikt daarentegen niet tot de eigenlijke stuwdam waarvan de beheersing en de behandeling van het water verder tot de bevoegdheid van de technische diensten van het Departement van Openbare Werken zullen blijven behoren.

De waarde van het eigenlijke industriële complex bedraagt 125 miljoen frank. De Staat doet hiervan een niet terugbetaalbare inbreng terwijl het Bedrijf het vernieuwingsfonds moet aanleggen op basis van de levensduur van de elementen van het complex : 75 jaar voor de gebouwen, reservoir en persleidingen; 35 jaar voor de uitrusting van het zuiveringssstation en de elektromechanische installaties; 10 jaar voor de uitrusting van het laboratorium; 5 jaar voor de voertuigen.

Het ontwerp van wet voorziet de toekenning van een niet terugbetaalbare dotatie van vijf miljoen frank als bedrijfskapitaal.

Op te merken valt eveneens dat, bij de aanvang, het bedrijf deficitair zal werken. De voor het ogenblik toegepaste verkoopprijs werd inderdaad berekend op een verkoop van 12.000 m³ per dag terwijl de werkelijke verkoop slechts 1.000 m³ per dag belooft. Het verschil zal voorlopig moeten gedragen worden door een subsidie.

Le projet de loi que le Gouvernement vous présente constitue une expérience s'inscrivant parmi les mesures concrètes en vue d'une meilleure gestion des services de l'Etat compte tenu des objectifs que le Gouvernement s'est assignés en matière de déconcentration administrative et de politique régionale.

DISCUSSION.

Souhaitant une destination régionale précise au boni éventuel de l'exploitation, un membre dépose l'amendement suivant :

« Article 4. — Ajouter un paragraphe 6 ainsi libellé :

» § 6. Le boni éventuel de chaque exercice sera versé au Gouvernement provincial du Luxembourg qui devra l'affecter au développement de la région couverte par le bassin hydrographique alimentant le barrage. »

Cet amendement est justifié comme suit :

« La notion de la propriété de l'eau des bassins hydrographiques évolue rapidement.

» Il est admis d'une façon assez générale que les régions dont l'eau représente une richesse importante doivent recevoir des compensations notamment pour les lourdes servitudes dont leur territoire est grevé par suite des mesures de protection prises contre la pollution.

» Il est donc parfaitement légitime que les importantes installations représentées par un barrage puissent profiter à la région où elles sont implantées.

« La reconnaissance de ce principe est de la plus grande actualité tandis que s'élabore dans notre pays une politique d'ensemble de l'eau : épuration, protection, stockage, notamment. »

Le Ministre déclare de façon formelle que le barrage de Nisramont ne dessert et ne desservira que les environnements immédiats situés dans la province du Luxembourg.

Le même membre désirant savoir quelle sera la composition du Comité consultatif et quelle sera sa compétence, le Ministre déclare qu'en vertu de l'orientation générale du Gouvernement vers la déconcentration, le Ministre non seulement accordera les plus fortes délégations de pouvoir au fonctionnaire dirigeant sur place mais il tiendra largement compte des avis exprimés par le Comité Consultatif.

D'ailleurs ce Comité, présidé par le Gouverneur de la Province, sera constitué majoritairement des responsables régionaux où l'on trouvera notamment des représentants des Communes, des représentants du Ministère de la Santé publique et de la S.N.D.E.

Le Commissaire est partiellement satisfait des réponses du Ministre. En prévision de la gestion des autres barrages à construire dans l'avenir, il estime devoir maintenir son amendement, lequel à son sens, apporte une sauvegarde à la défense des richesses régionales naturelles.

Het ontwerp van wet dat de Regering U voorlegt is een proefneming die past in het kader van de concrete maatregelen met het oog op een beter beheer van de Staatsdiensten rekening houdend met de doelstellingen die de Regering nastreeft inzake deconcentratie op het administratieve en streekpolitieke vlak.

BESPREKING.

Een lid, dat een duidelijke gewestelijke bestemming wenst voor een eventueel boni van het bedrijf, diende het volgende amendement in :

« Artikel 4. — Aan dit artikel een § 6 toe te voegen, luidende :

» § 6. Het eventuele saldo van ieder dienstjaar wordt gestort aan het provinciaal gouvernement van Luxemburg, dat het dient aan te wenden voor de ontwikkeling van het gebied binnen het hydrografisch bekken dat het stuwmeer voedt. »

Verantwoording :

« Het begrip eigendom van het water van de hydrografische bekkens evolueert snel.

» Vrij algemeen wordt aangenomen dat de streken waar het water een grote rijkdom is, compensatie moeten ontvangen, met name voor de zware erfdienstbaarheden die op hen rusten als gevolg van de maatregelen tegen de waterverontreiniging.

» Het is dus volkomen gewettigd dat de grote installaties van een stuw tot voordeel zouden strekken van de streek waar zij gevestigd zijn.

» De erkenning van dat beginsel is zeer actueel, nu in ons land een gezamenlijk waterbeleid wordt voorbereid, o.m. inzake zuivering, bescherming, opsparring. »

De Minister verklaart formeel dat de stuwdam van Nisramont slechts de onmiddellijke omgeving van de provincie Luxemburg bedient en zal bedienen.

Op een vraag van hetzelfde lid, dat de samenstelling en de bevoegdheid van de raad van advies wenst te kennen, antwoordt de Minister dat hij, op grond van de algemene politiek van de Regering om te komen tot een deconcentratie, niet alleen de grootst mogelijke bevoegdheden zal overdragen aan de leidinggevende ambtenaar ter plaatse, maar ook ruimschoots rekening zal houden met de mening van de raad van advies.

Dit comité, onder voorzitterschap van de gouverneur van de provincie, zal trouwens in meerderheid samengesteld zijn uit gewestelijke verantwoordelijken en met name uit vertegenwoordigers van de gemeenten, van het ministerie van volksgezondheid en van de N.M.W.

Het commissielid is ten dele voldaan over de antwoorden van de Minister. Met het oog op het beheer van de later nog te bouwen stuwdammen, meent hij zijn amendement te moeten handhaven omdat het naar zijn mening de natuurlijke rijkdommen van de streek helpt beveiligen.

Le Ministre déclare que le Gouvernement ne peut accepter cet amendement.

Mis au voix, ce dernier a été rejeté par 7 voix contre une et une abstention.

**

Le projet de loi a été adopté par 8 voix et 1 abstention.

Le présent rapport a été approuvé à l'unanimité.

Le Rapporteur,
G. HERCOT.

Le Président,
A. DE CLERCK.

De Minister verklaart dat de Regering dit amendement niet kan aanvaarden.

Het amendement wordt verworpen met 7 stemmen tegen 1 stem bij 1 onthouding.

**

Het ontwerp van wet is goedgekeurd met 8 stemmen bij 1 onthouding.

Dit verslag is goedgekeurd met algemene stemmen.

De Verslaggever,
G. HERCOT.

De Voorzitter,
A. DE CLERCK.